

แนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ทอและแปรรูปเสื่อกกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น*

LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT APPROCH OF
COMMUNITY ENTERPRISE GROUP WEAVING AND PROCESSING
REED MATS AT BAN NON SA-AT KHONKAEN

ณัฐปภัสร ฤทธิวัฒนาวิช

Natprapas Ritwatthanavanich

ยุตธนา คล้ายอยู่

Yuttana Klaiyoo

สุรัชฎา เมฆขลา

Suratchada Makhala

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E- mail: natprapas.rit@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื่อกกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการ โลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื่อกกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสรุปประเด็นเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของชุมชนบ้านโนนสะอาด และวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มได้แก่ บุคคลที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำ จำนวน 610 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การจำแนกแบบพหุ เพื่อสรุปแนวทางในการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื่อกกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในแต่ละกิจกรรมที่ต้องได้รับการแก้ไข 2) แนวทางการในการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื่อกกบ้านโนนสะอาด ได้แก่ พัฒนาการผลิตโดยอาศัยนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และความร่วมมือในการวิจัยร่วมกับหน่วยงานอื่น ควบคุมต้นทุนด้วยการบริหารจัดการที่ดี นำเสนอสินค้าที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพิ่มช่องทางการตลาดผ่านระบบออนไลน์ และขยายธุรกิจไปสู่การเป็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

คำสำคัญ: การจัดการโลจิสติกส์, ห่วงโซ่อุปทาน, วิสาหกิจชุมชน, ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

The Objectives of this research article were to 1) to study characteristics of logistics and supply chain management activities of reed mat weaving community enterprises, Ban Non Sa-at, Khon Kaen Province 2) to propose logistics and supply chain management guidelines of community enterprises weaving and processing reed mats at Ban Non Sa-at Khon Kaen. This research were mixed method consist of qualitative research studies and quantitative research. The qualitative research used an interview with ten experts with in-depth interviews to summarize issues related to logistics and supply chain management activities of Ban Non Sa-ad community. The quantitative research used questionnaires for two sample groups, which were 610 samples. The G*Power program was used for calculation. Statistics used were percentage, mean, and standard deviation. Multiple Classification Analysis (MCA) to summarize the approach to logistics and supply chain management. The results showed that: 1) characteristics of logistics and supply chain management activities of community enterprises weaving and processing reed mats at Ban Non Sa-at Khon Kaen there is continuous improvement, but there are still problems and obstacles in each activity that need to be addressed 2) management guidelines of logistics and supply chains of community enterprises weaving and processing reed mats at Ban Non Sa-at consist of develop production through innovation information technology and cooperation in research with other agencies, control costs with good management, offer continuously a variety of products that meet the needs of customers, increase online marketing channels and expand the business into electronic commerce.

Keywords: Logistics Management, Supply Chain, Community Enterprise, Community Products

บทนำ

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อชุมชนให้เป็นที่ยอมรับและนำไปสู่ความพึงพอใจของผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้กลุ่มที่สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชน ได้แก่ กลุ่มการเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งหมดได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชน จึงเป็นที่มาของการรวมกลุ่มอาชีพที่ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ, 2562) และเพื่อให้เกิดปัจจัยแห่งความสำเร็จ ทำให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนเป็นที่รู้จักจนนำไปสู่การสร้างความเป็นอัตลักษณ์และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ต้องอาศัยกลยุทธ์ในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย และการนำกระบวนการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อนำชุมชนไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ ตอบสนองความต้องการของตลาดโดยใช้กลยุทธ์ทางธุรกิจที่สอดคล้องกับโครงสร้างของธุรกิจ (ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา, 2560) และการสร้างความสามารถในการแข่งขันถือเป็นนโยบายสำคัญ มีเป้าหมายในการยกระดับศักยภาพของประเทศบนพื้นฐานแนวคิดต่างๆ ได้แก่ 1) การต่อยอดในอดีตโดยมองไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ 2) การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเพื่อปูทางไปสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและการขนส่ง พื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในอนาคต 3) การสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคตด้วยการเพิ่มศักยภาพของชุมชน การปรับรูปแบบธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายสนับสนุนโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มีการพึ่งพาตนเองและมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีจุดเด่นให้มีมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นที่ต้องการของตลาด (คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ, 2562) และวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื่อกกบ้านโนนสะอาด ตำบลนาแพ่ง อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น ตามลำดับสมาชิกเลขที่ 78861 ตั้งอยู่ที่ 167 หมู่ 2 ตำบลนาแพ่ง อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้นประมาณ 15 คน เป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่มีการรวมตัวกันในชุมชนเพื่อทำการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกก และมีการพัฒนาจนเป็นสินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียงของอำเภอโคกโพธิ์ไชย ในระยะแรกมีการนำต้นกกมาสานเป็นเสื่อใช้ในครัวเรือนหรือนำไปใช้ในเทศกาลต่าง ๆ ทำให้วัฒนธรรมการใช้เสื่อกกยังคงอยู่กับชุมชนมาจนถึงปัจจุบันและมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการผลิตจากการสานมาเป็นการทอ เพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความ

หลากหลาย ส่งผลทำให้ต้นกกเป็นพืชเศรษฐกิจของชุมชนและช่วยสร้างอาชีพและรายได้ของชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่น ที่สำคัญต้นกกคือพืชที่สามารถทำการปลูกและขยายพันธุ์ได้ง่ายจึงสามารถทำการเก็บไปใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปี

บทบาทของการจัดการเชิงกลยุทธ์ของระบบห่วงโซ่อุปทานที่ดี จำเป็นต้องมีการดำเนินงานผ่านระบบ โลจิสติกส์และโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ถูกต้อง ในทุกกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำ การเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงของโลกในยุคปัจจุบันที่จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจมากที่สุด เช่น สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อความไม่แน่นอนของธุรกิจ ต้องหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดที่จะทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้และเจริญเติบโตด้วยการสร้างความได้เปรียบทางด้านการแข่งขัน (John A. W. & John R. H., 2020) และแนวทางการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนโดยทั่วไปมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเดิมเข้าสู่ระบบการจัดการที่ทันสมัยไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมในรูปแบบใหม่ การวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการชักนำให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การจัดการคลังสินค้า การบริหารสินค้าคงคลัง การกระจายสินค้าและการบริการลูกค้าที่อาจต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือสิ่งอำนวยความสะดวกเข้ามาช่วยในแต่ละกิจกรรม จำเป็นต้องมีการปฏิบัติตามแผนและติดตามตรวจสอบทุกขั้นตอน (Jopinus S. et al., 2020) เพื่อนำไปสู่การสร้างพึงพอใจให้กับลูกค้า ได้แก่ 1) ความพึงพอใจทางด้านผลิตภัณฑ์ (Product Satisfaction) รูปแบบผลิตภัณฑ์ต้องมีความโดดเด่น แสดงให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ชุมชนผ่านการออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ 2) ความพึงพอใจด้านราคา (Price Satisfaction) มีการตั้งราคาที่เหมาะสม 3) ความพึงพอใจด้านสถานที่ (Place Satisfaction) หรือช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีอย่างทั่วถึงทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ระบบในการสั่งซื้อไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ให้บริการรวดเร็ว ทันใจ และโดยเฉพาะช่องทางออนไลน์หากลูกค้าเกิดความเคยชินในการใช้บริการและไม่อยากเรียนรู้ระบบใหม่ของคู่แข่งก็จะนำไปสู่ความจงรักภักดีในการใช้บริการของธุรกิจ (Yogi Tri Prasetyo et al., 2021) 4) ความพึงพอใจในด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion Satisfaction) กิจกรรมในการสื่อสารที่ดีทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ 5) ความพึงพอใจในด้านบุคลากร (Person Satisfaction) หน้าที่ของพนักงานที่ถูกกำหนดโดยธุรกิจส่วนมากจะเป็นการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างมีอาชีพที่ต้องอาศัยการฝึกอบรมที่ดีในด้านต่าง ๆ เช่นการพัฒนาบุคลิกลักษณะ ความชำนาญทางด้านภาษาและการให้บริการลูกค้าที่ดี (Fedorova, N. V. et al., 2020) 6) ความพึงพอใจในด้านการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ (Productivity and Quality Satisfaction) ให้เป็นไปตาม

ความชอบของลูกค้าเป็นหลักและต้องติดตามผลตอบรับ (Feedback) อย่างสม่ำเสมอเพื่อที่ได้นำมาปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (Rezha A. & Agus S., 2018) และ 7) ความพึงพอใจในการให้ข้อมูลข่าวสาร (Public Relation Satisfaction) เป็นประโยชน์ต่อลูกค้าในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเปิดกว้างไร้พรมแดนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลกอย่างในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด ตำบลนาแพง อำเภอดงหลวง จังหวัดขอนแก่น จะเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแต่ยังคงพบปัญหาในการดำเนินงานอยู่หลายด้านไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิตได้แก่การออกแบบและผลิตลวดลายเสื้อกยังไม่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ชุมชน การเก็บรักษาวัตถุดิบและสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ กำลังการผลิตที่มีไม่เพียงพอเนื่องจากกลุ่มผู้ทอเสื้อส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่นิยมไปทำงานในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศระยะเวลาในการทอที่ยาวนานเนื่องจากการทอมือไม่ได้ใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วยเพื่อให้ทำการผลิตได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และปัญหาในด้านการกระจายสินค้า ได้แก่ การเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึง ต้นทุนค่าขนส่งที่สูงขึ้น การจัดการคลังสินค้าและสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้บริการก่อนและหลังการขายที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาแนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด ตำบลนาแพง อำเภอดงหลวง จังหวัดขอนแก่น ว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้วิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด มีการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่งในอุตสาหกรรมเดียวกัน และสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าเพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายและทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถเป็นที่รู้จักและออกสู่ตลาดโลกได้ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื้อกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื้อกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ศึกษา ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เมื่อได้ข้อมูลสร้างแบบสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to-Face) และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ลักษณะคำถามเป็นการเจาะลึกถึงวงคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีการอธิบายรายละเอียดเนื้อหา และคำอธิบายอย่างละเอียด โดยมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) อาศัยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเบื้องต้นได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด ประกอบไปด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ประชาชนชุมชน กำนัน ประธานวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด ตัวแทนสมาชิกในชุมชน ผู้ขายวัตถุดิบ ผู้ผลิต ตัวแทนจำหน่าย นักพัฒนาการวิชาการที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญทางด้านโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน รวม 10 ท่าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) เก็บข้อมูลจากแหล่งที่เป็นศูนย์รวมของข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการและนำข้อมูลเหล่านั้นไปจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณในลำดับถัดไป

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 10 ท่านที่ได้รับคัดเลือก เพื่อที่จะได้ทราบแนวโน้มรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำไปยังกิจกรรมปลายน้ำ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ติดต่อประสานงาน จัดทำเอกสารขอเข้าสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ถอดเทปสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปสรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปประเด็นสำคัญและนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างแบบสอบถามเชิงปริมาณต่อไป

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยเชิงปริมาณ

แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องและอยู่ในห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาดที่อยู่ในภาคการผลิตและกระจายสินค้า ประกอบไปด้วย สมาชิกวิสาหกิจ

ชุมชน ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการร้านค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ตัวแทนจำหน่ายหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 305 คน และ 2) ลูกค้าที่ซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด จำนวน 305 คน โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ออฟไลน์ โดยสุ่มเลือกเก็บแบบสอบถามจากลูกค้าที่ซื้อสินค้ากับวิสาหกิจชุมชน ณ จุดขาย ได้แก่บุคคลทั่วไป นักท่องเที่ยว นักเรียนที่นำผลงานชุมชนไปประยุกต์เพื่อทำงานส่งอาจารย์ ลูกค้าที่ซื้อสินค้าจากตัวแทนจำหน่ายที่ขายตามห้างสรรพสินค้า ศูนย์ OTOP และช่องทางออนไลน์ส่งแบบสอบถามให้กับลูกค้าที่ซื้อสินค้าชุมชนผ่านช่องทาง Facebook ของร้านปริมาตร ทั้ง 2 กลุ่มใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบใช้เกณฑ์ผู้วิจัย (Judgmental or Purposive Sampling) เป็นวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ใช้วิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*Power ที่ช่วยคำนวณขนาดตัวอย่างซึ่งมีการประมาณค่าขนาดอิทธิพลสำหรับการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA เพื่อทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตามในมาตรวัดอันดับมากขึ้น (Interval Scale or Ratio Scale) และตัวแปรต้นเป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม (Nominal or Ordinal Scale) ภายหลังการคำนวณโดยใส่ค่าอิทธิพลได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 305 คน โดยค่าอิทธิพลที่ Cohen, J. กำหนดไว้มี 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (Cohen, J., 1977)

2.2 เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ข้อมูลเรียงลำดับ (Ordinal Scale) และมาตราอันดับ (Interval Scale) ใช้แบบ 5 สเตล (Likert's Scale) ชุดที่ 1 เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานส่วนของการผลิตและการกระจายสินค้า ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล รูปแบบและวิธีการในการดำเนินงาน กลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน และการสร้างความได้เปรียบทางด้านการแข่งขัน ชุดที่ 2 ข้อมูลกลุ่มลูกค้าที่เคยซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล กลยุทธ์การจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน และการสร้างความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อส่วนผสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power สร้างแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาด้วยผู้เชี่ยวชาญ (IOC) 2 ท่าน พบว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ชุดที่ 1 = 0.70 และ ชุดที่ 2 = 0.73 ถือว่าอยู่ในระดับดี เนื่องจากมีค่าเกินกว่า 0.5 เป็นต้นไป Try out แบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 ชุด ก่อนดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างจริง ภายหลังเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูล ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาสร้างแนวทางทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาดต่อไป

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การจำแนกแบบพหุ (Multiple Classification Analysis: MCA) สำหรับการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ลักษณะกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและ แปรรูปเสื้อกบ้นโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1.1 กิจกรรมการจัดหาวัตถุดิบ วัตถุดิบหลักในการทอเสื้อกบ้น ได้แก่ ต้นกก สามารถหาได้ตามแหล่งธรรมชาติ ปลูกลง และสั่งซื้อจากผู้จำหน่ายวัตถุดิบบางส่วนสำหรับต้นกกที่ไม่มีในชุมชน วัตถุดิบประเภทสีธรรมชาติเป็นสีที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ ขมิ้น ใบไม้ย้อม ปัญหาและอุปสรรคคือ การเก็บรักษาเส้นกกอาจเกิดเชื้อราหรือคุณภาพไม่ดีทำให้การทอเสื้อไม่มีประสิทธิภาพ, การผสมสีตามความต้องการของลูกค้าเพื่อให้แตกต่างจาก คู่แข่งอื่น และ วัตถุดิบเส้นกกจะมีปัญหาเรื่องเชื้อราทำให้ไม่สามารถจัดเก็บสินค้าจากต้นกกในปริมาณมากได้

1.2 การทอเสื้อกบ้น ใช้วิธีการทอมือ ลวดลายของเสื้อกบ้นปัจจุบัน ที่ทำการพัฒนามากกว่า 20 ลาย และใช้การผสมสีธรรมชาติโดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ มีกระบวนการเก็บรักษาวัตถุดิบด้วยน้ำยากันเชื้อรา ตากแดด การแปรรูปเสื้อกบ้นให้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบอื่น เช่น กระเป๋า ที่รองแก้ว กล้องกระดาดาชิซู ฯลฯ การสร้างบรรจุภัณฑ์ในยี่ห้อปริมาตร แต่ปัญหาและอุปสรรคคือ ความเชี่ยวชาญในการทอเสื้อกบ้น การคิดค้นลวดลายที่แสดงความเป็น อัตลักษณ์ของชุมชนยังไม่ชัดเจน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายให้กับชุมชนมากขึ้น การใช้แรงงานคนมากกว่าเครื่องจักรทำให้ใช้ระยะเวลาในการทอยาวนานไม่ทันกับความต้องการของตลาดที่มีมากทำให้ผลิตไม่ทัน

1.3 สถานที่สำหรับการจัดเก็บสินค้าเป็นของวิสาหกิจชุมชน สำหรับเก็บสินค้า วัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนเองเพื่อจำหน่าย รับซื้อ รับฝากขาย จากคนในชุมชน ปัญหาและอุปสรรค คือกระบวนการเก็บรักษา สินค้าและวัตถุดิบที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะต้นกกที่มีความชื้นจะทำให้เกิดเชื้อรา ส่งผลทำให้สินค้าและวัตถุดิบเก็บได้ไม่นาน

1.4 การควบคุมสินค้าคงคลัง ข้อมูลการจัดเก็บและการตรวจนับสินค้าคงคลัง ยังไม่ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย การพยากรณ์ยอดขายสั่งซื้อสำหรับจัดเก็บสินค้าคงคลังให้เหมาะสมกับความต้องการ พยากรณ์จากยอดขายย้อนหลัง การคำนวณต้นทุนค่าใช้จ่ายในคลังสินค้ายังไม่เป็นระบบที่แน่นอนชัดเจน ปัญหาและอุปสรรคคือ การจัดเก็บสินค้าคงคลังในปริมาณมากส่งผลต่อต้นทุนในการเก็บรักษาสินค้า เนื่องจากสินค้าที่ผลิตจากต้นกกอาจเกิดเชื้อราต้องมีการควบคุมในการเก็บรักษา การจัดเก็บสินค้าคงคลังน้อยเกินไปทำให้เสีย

โอกาสในการขายกรณีความต้องการมาก การพยากรณ์ยอดซื้อไม่แน่นอนอาจทำให้เกิดความผิดพลาดส่งผลกระทบต่อการค้าการผลิตเพื่อให้มีปริมาณที่ถูกต้องเหมาะสม

1.5 การขนส่งขาเข้า ได้แก่ การจัดซื้อวัตถุดิบประเภทต้นกกที่มีลักษณะพิเศษจากจังหวัดอื่นใช้การขนส่งทางรถยนต์ การขนส่งขาออกได้แก่ การจัดส่งสินค้าไปยังลูกค้าขึ้นอยู่กับสถานการณ์ว่าผู้ซื้อหรือผู้ขายเป็นผู้รับผิดชอบค่าขนส่งหรือบวกในราคาสินค้า เป็นต้น ปัญหาและอุปสรรค คือ ราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งที่สูงขึ้น และการวางแผนรูปแบบระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพต้นทุนต่ำ

1.6 ช่องทางกระจายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ จำหน่ายผ่านระบบ Facebook ปริมาตร ช่องทางเดียว ช่องทางกระจายสินค้าผ่านระบบออฟไลน์ ได้แก่ ทำการขาย ณ จุดขายของวิสาหกิจชุมชน ฝากขายผ่านห้างสรรพสินค้า ร้าน OTOP หน้าศาลาว่าการจังหวัด ปัญหาและอุปสรรค คือ ช่องทางกระจายสินค้ายังไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ การเพิ่มช่องทางกระจายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ การสร้างเว็บไซต์ของชุมชนที่มีประสิทธิภาพ การฝากขายผ่าน Applications ต่างๆ ด้วยต้นทุนที่ต่ำ การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นที่รู้จัก

1.7 การให้บริการก่อนการขาย ได้แก่ การนำเสนอสินค้า ซึ่งแจกรายละเอียดสินค้าและข้อมูลอื่น ๆ ที่ลูกค้าต้องการทราบข้อมูลผ่านโทรศัพท์และระบบข้อความใน Facebook การให้บริการระหว่างการขาย การให้คำปรึกษาในเรื่องของการผลิตสินค้าชุมชน การสร้างตลาด การผสมสี การแจ้งนโยบายการขาย การให้บริการหลังการขาย การติดตามผลตอบรับของผลิตภัณฑ์และนำมาปรับปรุงแก้ไข ปัญหาและอุปสรรค คือ ปัญหาในการติดต่อสื่อสาร เช่น การติดต่อทางโทรศัพท์สัญญาณโทรศัพท์ไม่ชัดเจน ช่องทางการติดต่อสื่อสารน้อยเกินไปโดยเฉพาะทางออนไลน์ การเข้าถึงเทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่ออำนวยความสะดวกของสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนยังไม่เพียงพอเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุมากกว่าคนรุ่นใหม่ การสร้าง Admin ดูแลช่องทางออนไลน์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพื่อตอบปัญหาลูกค้าผ่านระบบออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมงหรือผ่านระบบอัตโนมัติโดยใช้ AI

1.8 การสนับสนุนในส่วนของการเก็บรักษาต้นกก เช่น การทำน้ำยาแช่เพื่อป้องกันเชื้อรา กระบวนการต่าง ๆ ในการเก็บรักษาต้นกก การคิดค้นเครื่องจักรที่จะมาช่วยการทอเส้นให้รวดเร็วยิ่งขึ้น การออกแบบตลาดจากสถาบันการศึกษาของรัฐบาล และการจัดงานแสดงสินค้า OTOP เป็นต้น ปัญหาและอุปสรรค คือ ถึงแม้จะมีการช่วยจากภาครัฐบาลมาอย่างต่อเนื่องแต่มีข้อจำกัดที่ทำให้การพัฒนาไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการ เช่น การคิดค้นเครื่องจักรที่จะช่วยในการผลิตจากภาครัฐบาล แต่มีเงื่อนไขในเรื่องค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่ต้องออกคนละครั้ง เป็นต้น

2. แนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื่อกกบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น พบว่า

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานจะต้องนำกลยุทธ์การจัดการมาใช้ในการวางแผนให้เกิดประโยชน์และนำไปสู่ความพึงพอใจของลูกค้า ประกอบไปด้วย 1) กลยุทธ์ด้านการจัดการวัตถุดิบ ได้แก่ ควบคุมคุณภาพวัตถุดิบที่ดีเพื่อให้สินค้ามีคุณภาพแตกต่างจากคู่แข่ง 2) กลยุทธ์ด้านการผลิต ได้แก่ ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างจากคู่แข่งในด้านลวดลายที่มีเอกลักษณ์ ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายให้เลือกซื้อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการผลิต มีการพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ได้อย่างรวดเร็วและมีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 3) กลยุทธ์ด้านการควบคุมสินค้าคงคลัง ได้แก่ การจัดเก็บสินค้าคงคลังเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยควบคุมสินค้าคงคลังทำให้สะดวกรวดเร็วในการให้บริการลูกค้า 4) กลยุทธ์การจัดการทางด้านคลังสินค้า ได้แก่ การมีคลังสินค้าของวิสาหกิจชุมชนเองและบริหารด้วยต้นทุนต่ำ 5) กลยุทธ์การจัดการทางการขนส่ง ได้แก่ วางแผนระบบการขนส่งที่ดีมีประสิทธิภาพพิจารณาเลือกใช้บริการการขนส่งกับบริษัทภายนอก และควบคุมต้นทุนค่าขนส่งให้ต่ำกว่าคู่แข่ง 6) กลยุทธ์การจัดการทางการกระจายสินค้า ได้แก่ เพิ่มช่องทางกระจายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ และ Applications ต่างๆ เพื่อเพิ่มยอดขายและเข้าถึงลูกค้ามากที่สุด 7) กลยุทธ์การจัดการทางการบริการลูกค้า ได้แก่ บุคลากรได้รับการฝึกอบรมให้มีทักษะและความเชี่ยวชาญในการให้บริการลูกค้า และให้บริการทั้งก่อนและหลังการขายที่ดีกว่าคู่แข่ง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถทำการอภิปรายผลเพื่อเป็นข้อสรุปลักษณะการดำเนินกิจกรรมและเสนอ แนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื้อกบฏบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

1. ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ควรนำกลยุทธ์กลยุทธ์การสร้าง ความแตกต่าง และกลยุทธ์การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุนมาใช้ในการวางแผน ซึ่งการปลูกต้นกกที่เป็นวัตถุดิบเองมากกว่าทำการสั่งซื้อจากแหล่งต่าง ๆ ส่งผลให้ต้นทุนต่ำและสามารถควบคุมคุณภาพของต้นกกได้ และที่สำคัญต้นกกสามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี ทำให้ลดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบประเภทต้นกกที่จะนำมาทอเสื้อ แต่ในกรณีที่ต้องการต้นกกที่มีลักษณะพิเศษและไม่สามารถเพาะปลูกด้วยตนเองอาจใช้การจัดหาจากแหล่งอื่นที่มีมาตรฐานและราคาเหมาะสม และหาแนวทางในการพัฒนาวิธีการในการเพาะปลูกพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการลดปัญหาในการสั่งซื้อจาก Supplier รายอื่นที่มีราคาสูงและสามารถสร้างความแตกต่างในด้านคุณภาพและลักษณะของวัตถุดิบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีรัตน์ สามิว และ คณะ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดต้นทุนการผลิตเสื้อกบฏของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแพ่ง มากที่สุดคือ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนทาง ด้านวัตถุดิบต้องมีการคำนวณต้นทุนและค่าใช้จ่ายเพื่อนำมาเป็นตัวกำหนดราคาเพื่อที่จะทำให้เกษตรกรทราบต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้จากการทอเสื่อกกที่แท้จริง (มาลีรัตน์ สาผิว และคณะ, 2563)

2. ด้านการผลิต ควรนำกลยุทธ์การสร้างแตกต่าง การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน และการส่งมอบอย่างรวดเร็ว มาใช้ในการวางแผนการผลิตอย่างต่อเนื่องทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในปัจจุบันความต้องการเสื่อกกเพื่อนำไปผลิตเป็นสินค้าที่มีความหลากหลายมีมาก เช่น ร้านอาหารอีสานหลายแห่งนำเสื่อกกไปแปรรูปเป็นเบาะรองนั่ง ผาผนังที่ทำจากเสื่อกก ซึ่งความต้องการเสื่อกกมีปริมาณมากสาเหตุเนื่องมาจากความมีเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เสื่อกกที่สามารถนำไปสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ประโยชน์ได้ในหลายรูปแบบ และวัตถุดิบประเภทต้นกกสามารถหาได้จากแหล่งธรรมชาติสามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งยังมีคำสั่งซื้อจากลูกค้าทั้งตัวแทนจำหน่ายและร้านค้าสินค้า OTOP แต่อุปสรรคที่เกิดขึ้นก็คือไม่สามารถผลิตได้ทันกับความต้องการของลูกค้าเนื่องจากการทอด้วยมือ ใช้ระยะเวลาในการทอยาวนานหรือบางครั้งมีอุปสรรคในการทอเสื่อทำให้การทอเสื่อหยุดชะงักเช่นฝนตกเกิดความชื้น แนวทางแก้ไขคือการคิดค้นเครื่องจักรที่สามารถผลิตผลงานออกมาได้ใกล้เคียงกับการทอด้วยมือเข้ามาช่วยในการทอเสื่อทำให้สามารถผลิตได้ทันและลดระยะเวลาในการทอเสื่อ และการคิดค้นนวัตกรรมในด้านขั้นตอนกระบวนการ เช่น การป้องกันความชื้นที่เกิดจากต้นกกโดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อคิดค้นและวิจัยร่วมกันผ่านงานวิจัยที่ได้รับทุนจากภาครัฐบาลและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา บัวผัน ที่พบว่า การปรับปรุงจำนวนมาตรฐานพนักงานให้เหมาะสมต่อสายการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้น้อยลงหรือใช้ระบบอัตโนมัติแทนแรงงานคน และในด้านเปอร์เซ็นต์การปฏิบัติงานของเครื่องจักรยังคงมีประสิทธิภาพต่ำกว่ามาตรฐานของบริษัทที่กำหนดไว้ทำให้กระบวนการผลิตด้วยเครื่องจักรใช้เวลาน้อยกว่าจึงเกิดการว่างงาน แนวทางในการปรับปรุงต่อไปควรปรับปรุงสายการผลิตให้มีความสมดุลเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องจักรให้มีเปอร์เซ็นต์การปฏิบัติงานมากขึ้น (สุจิตรา บัวผัน, 2563)

3. ด้านการจัดการคลังสินค้า ควรนำกลยุทธ์การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุนมาใช้ในการวางแผน ซึ่งการบริหารจัดการคลังสินค้าที่ดีต้องมีการจัดการพื้นที่ให้เพียงพอกับสินค้าคงคลัง และการจัดการคลังสินค้าทำให้สามารถขายสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง มีสินค้าเพียงพอสำหรับการขาย การจัดการคลังสินค้าที่ดีจะทำให้ต้นทุนในการเก็บรักษาน้อยลงหากผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า เมื่อมีลูกค้าต้องการมาก สินค้าก็ออกจากคลังได้อย่างรวดเร็ว และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารคลังสินค้าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมสินค้าคงคลัง รวดเร็ว และถูกต้อง เช่น คลังสินค้าออนไลน์ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหาร คลังสินค้าออนไลน์ที่เก็บสินค้าที่ขายผ่านทางระบบออนไลน์ สามารถเช็คจำนวนสินค้าที่อยู่ในคลังสินค้าได้ตลอดเวลา โดยที่ไม่ต้องเสียเวลา

ในการนับสินค้า จัดสินค้า บรรจุสินค้า หรือส่งสินค้าถึงมือลูกค้าโดยมีการทำงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา อุดมกัลยารักษ์ ที่พบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนของการพัฒนาระบบการจัดการที่เกี่ยวข้องกับคลังสินค้าบริษัท พีเอ็มพี มอเตอร์ โปรดัคส์ จำกัด มีแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการคลังสินค้า รวมไปถึงระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบการสั่งซื้อ ระบบบัญชี เพื่อให้บริษัทฯ มีการควบคุมประสิทธิภาพเพื่อลดค่าใช้จ่าย ไม่ให้เกิดปัญหาทุนจม และเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันให้กับบริษัทฯ ได้แก่ การพัฒนาประสิทธิภาพด้านการดำเนินงาน ด้านการจัดเก็บและ ด้านบุคลากร (ภัทรา อุดมกัลยารักษ์, 2560)

4. ด้านการขนส่ง ควรนำกลยุทธ์การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุนและกลยุทธ์การส่งมอบอย่างรวดเร็วมาใช้ในการวางแผน ซึ่งค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสั่งซื้อ ผู้ผลิตถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง และต้นทุนการขนส่งนับเป็นต้นทุนที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะในปัจจุบันการขนส่งมีความสำคัญต่อธุรกิจ ต้นทุนการผลิตมีผลกระทบต่อต้นทุนรวมของผลิตภัณฑ์และบริการ ต้นทุนของผู้ประกอบ การขนส่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดราคา ค่าขนส่ง ดังนั้นผู้ประกอบการจำเป็นต้องวางแผนกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนในการขนส่ง ได้แก่ กลยุทธ์การใช้พลังงานทางเลือกที่ประหยัดที่สุด กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งให้เหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจ กลยุทธ์ศูนย์กระจายสินค้าที่สามารถทำการกระจายและส่งต่อไปยังจังหวัดใกล้เคียง กลยุทธ์การขนส่งสินค้าทั้งเที่ยวไปและกลับ และกลยุทธ์การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดต้นทุนโลจิสติกส์และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่ง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะฉัตร จารุธีรสานต์ ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการขนส่ง ได้แก่ การคำนวณต้นทุนการขนส่ง การคำนวณจุดคุ้มทุนในการดำเนินงาน การคำนึงถึงปัจจัยทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการคมนาคม การสร้างความร่วมมือระบบขนถ่ายและการสร้างสถานีขนส่งสินค้า และควรใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการขนส่งเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้มากที่สุด (ปิยะฉัตร จารุธีรสานต์, 2563)

5. ด้านการกระจายสินค้า ควรนำกลยุทธ์การส่งมอบอย่างรวดเร็วและการสร้างความแตกต่าง มาใช้ในการวางแผนโดยอาจนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย เช่น การกระจายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ในทุกช่องทางเพื่อการเข้าถึงลูกค้าอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจในปัจจุบัน โดยเฉพาะในยุคของอีคอมเมิร์ซ (E-commerce) ที่มีความผันผวนส่งผลทำให้อุปสงค์ผู้บริโภค ซึ่งมีความต้องการสินค้าที่มีหลากหลายในราคาประหยัด พร้อมการจัดส่งที่รวดเร็ว ดังนั้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการกระจายสินค้าจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการจัดการโลจิสติกส์ในธุรกิจที่ช่วยให้การบริหารการไหลเวียนของสินค้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทั้งยังควบคุมต้นทุนให้ต่ำที่สุด ซึ่งช่องทางการกระจายสินค้าของผลิตภัณฑ์ชุมชนในอดีตการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออฟไลน์หรือ ณ จุดขายอาจไม่

เพียงพอ จำเป็นจะต้องมีการกระจายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการขายผ่านช่องทางสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Instagram Line หรือการฝากขายผ่าน Applications ต่าง ๆ เช่น ผ่าน Lazada shopee และ การสร้างเว็บไซต์ที่เป็นของชุมชนเองต้องมีการปรับปรุงเว็บไซต์ให้เป็นปัจจุบัน ไม่ซับซ้อน ใช้งานง่าย มีระบบควบคุมความปลอดภัย สะดวกในการค้นหาและติดต่อซื้อสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง การใช้ AI หรือระบบอัตโนมัติเข้ามาช่วยในการดำเนินการสั่งซื้อ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกร รอดแผลง ที่พบว่า ผลการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์งอบคือได้เพจเฟซบุ๊กกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานงอบไทยลาวแฉ่งทองเอนโดยใช้กระบวนการนำเสนอตามหมวดหมู่ของผลิตภัณฑ์ รูปแบบเนื้อหาที่ใช้ในการสื่อสารประกอบด้วยภาพถ่ายพร้อมมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาพอินโฟกราฟิก การลิงค์วิดีโอ ยูทูบ การแชร์โพสต์ ข้อคิดเห็นและการแจ้งกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยมีการจัดการคำตอบ การจัดการแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ให้กับลูกค้าผ่านทางหน้าเว็บไซต์หรือช่องทางการกระจายสินค้าของธุรกิจ (ภาสกร รอดแผลง, 2564)

6. ด้านการบริการลูกค้า ควรนำกลยุทธ์การสร้างแตกต่างและกลยุทธ์การส่งมอบอย่างรวดเร็วมาใช้ในการวางแผน ซึ่งการให้บริการที่ดีที่มีต่อลูกค้า และแตกต่างจากคู่แข่ง เช่น ความเอาใจใส่ ให้การดูแลทั้งก่อนและหลังการขายอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารที่ดีเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีที่สุด ดังนั้นช่องทางการสื่อสารต้องมีประสิทธิภาพ มีหลายช่องทางและลูกค้าสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างต่อเนื่อง มีความชัดเจน รวดเร็วทันใจ มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ หาวีธีการที่ดีที่สุดในการให้บริการลูกค้าอยู่เสมอ คาดเดาความต้องการของลูกค้า เพื่อให้การบริการที่ดีที่สุด การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานบริการลูกค้า เช่น การสร้างเว็บไซต์ที่มีการใช้งานง่าย ทำการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เพิ่มช่องทางการให้บริการลูกค้าผ่านระบบออนไลน์ในทุกช่องทางเช่น ระบบ Line กล่องข้อความใน Facebook เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก เป็นต้น โดยเฉพาะ ช่องทาง Website ที่สามารถเป็นตัวแทนของธุรกิจได้ตลอดและการใช้ระบบ AI หรือระบบอัตโนมัติเข้ามาช่วยในการให้บริการลูกค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง เมื่อลูกค้าต้องการค้นหาข้อมูลก็เป็นการสร้างความประทับใจ และการติดตามผลความพึงพอใจของลูกค้าเพื่อนำมาพัฒนาจากผลสะท้อนกลับในการพัฒนาระดับการบริการให้ดียิ่งขึ้นตลอดไป เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ นิลพัธ ที่พบว่า คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์ต่อการกลับมาใช้ซ้ำของผู้รับบริการโรงพยาบาลเปาโล รังสิต พบว่า คุณภาพการให้บริการในด้านการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ ความเป็นรูปธรรมของการบริการที่สามารถจับต้องได้ การตอบสนองต่อลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ให้บริการด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่ และมีความพร้อมในการให้บริการตลอดเวลา มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้ซ้ำของลูกค้า-(รุ่งทิพย์ นิลพัธ, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) ลักษณะกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื้อกบบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแต่ยังมีปัญหาและมีอุปสรรคในแต่ละกิจกรรมซึ่งต้องได้รับการแก้ไขโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบุคคลในชุมชนที่เป็นสมาชิกและไม่ใช่มาร่วมกันแก้ไข ปัญหาในแต่ละด้านหรือการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่จะพัฒนาร่วมกันผ่านงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหในแต่ละกิจกรรมของกระบวนการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพ 2) แนวทางการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอและแปรรูปเสื้อกบบ้านโนนสะอาด จังหวัดขอนแก่น ในแต่ละกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงกิจกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นน้ำไปยังปลายน้ำ ทำการค้นหาคำตอบได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยการนำกลยุทธ์ต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างความแตกต่างโดยอาศัยนวัตกรรมในด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และการบริหารจัดการ มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องจักรมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกและทำให้เกิดความรวดเร็วในการกระจายสินค้า กลยุทธ์การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน ได้แก่ การควบคุมต้นทุนทางด้านการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การจัดการคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์การการส่งมอบอย่างรวดเร็ว ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพหรือศักยภาพในการผลิต การนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว การเพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าให้มากขึ้นโดยศึกษาความต้องการและความนิยมของลูกค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ และการเพิ่มช่องทางการตลาดทางด้านธุรกิจออนไลน์และขยายธุรกิจไปสู่การเป็นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) เพื่อให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายผ่านระบบออนไลน์ และการส่งมอบบริการทั้งก่อนและหลังการขายอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและนำไปสู่ความจงรักภักดีที่ลูกค้ามีต่อวิสาหกิจชุมชน 3) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความต้องการของวิสาหกิจชุมชนในด้านการออกแบบลวดลายที่มีความแปลกแตกต่างจากคู่แข่งและเทคโนโลยีการผลิต ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาและวิจัยในเรื่องของการสร้างลวดลายของการทอเสื้อกให้มีความเป็นอัตลักษณ์ชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเครื่องจักรที่ทำให้การทอเสื้อเพื่อที่จะสามารถทำการทอเสื้อได้อย่างรวดเร็วและคุณภาพของเสื้อกมีความสวยงามเทียบเท่ากับการทอมือและคงเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จเสร็จสิ้นไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่มอบเงินทุนสนับสนุนการวิจัยในปีงบประมาณ 2564 และวิสาหกิจชุมชนบ้านโนนสะอาด ตำบลนาแพ อำเภอกอพระชัย จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ข้อมูลสนับสนุนการทำวิจัย ผู้วิจัยตระหนักถึงความกรุณาของทุกท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ การรับรองจริยธรรมในมนุษย์งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา หมายเลขข้อเสนอการวิจัยเลขที่ NMCEC-0031/2564

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). กระเป๋จากเปลือกก. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2565 จาก https://smce.doae.go.th/product_detail.php?smce_id=440220410022&ps_id=9838
- คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. (2562). แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ปี 2562 – 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ. (2562). คู่มือประชารัฐรักสามัคคี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประสานงานการพัฒนาเศรษฐกิจและประชารัฐ.
- ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์. (2563). การเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งของธุรกิจซื้อขายไปในประเทศไทย. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 7(2), 81-95.
- ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์เทคโนโลยีและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรา อุดมกัลยารักษ์. (2560). แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการคลังสินค้าสำหรับโรงงานแปรรูป เหล็ก สแตนเลส และอลูมิเนียม: กรณีศึกษา บริษัท พีเอ็มพี มอเตอร์โปรดักส์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภาสกร รอดแผลง. (2564). การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์อบกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานงานอบไทยลาวแฉ่งทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(3), 36-45.
- มาลีรัตน์ สาผิว และคณะ. (2563). วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื่อกล้วยธรรมชาติแบบพับขนาด 200x200 ซม. ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแพ่ง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 10(3), 254-264.

- รุ่งทิพย์ นิลพัช. (2561). คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์ต่อการกลับมาใช้ซ้ำของผู้รับบริการโรงพยาบาลเปาโล รังสิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุจิตรา บัวผัน. (2563). การปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตในอุตสาหกรรมประเภทอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการและการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Cohen, J. (1977). Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences (Revised Ed.). New York: Academic Press.
- Fedorova, N. V. et al. (2020). Modeling the Behavior of an Industrial Enterprise as a Factor of Sustainable Development. Journal of Physics : Conference Series. High-Tech and Innovations in Research and Manufacturing, 7(2), 1-9.
- John A. W. & John R. H. (2020). Organizational Behavior. (3rd Edition). New York: Taylor & Francis Group.
- Jopinus S. et al. (2020). Supply Chain Operational Capability and Supply Chain Operational Performance: Does the Supply Chain Management and Supply Chain Integration Matters? Int. J Sup. Chain. Mgt., 9(4), 1222-1229.
- Rezha A. & Agus S. (2018). The Influence of Food & Beverage Quality, Service Quality, Place, and Perceived Price to Customer Satisfaction and Repurchase Intention. Journal of Research in Management, 1(1), 28-37.
- Yogi Tri Prasetyo et al. (2021). Factors Affecting Customer Satisfaction and Loyalty in Online Food Delivery Service during the COVID- 19 Pandemic: Its Relation with Open Innovation. Journal of Open Innovatio, 7(76), 1-16.